

1

Ahlakta her zaman bir *başkası* vardır.

Tek kişi için bir *ahlakın* mümkün olmadığını düşünürüm. *Ahlak* en az iki kişi gerektiriyor, ancak büyük kısmı aslında *üç kişilik*.

Bir insanın tek başına bir adaya düşmesi durumunda nasıl davranacağı *ahlakın* meselesi değil, hayatta kalmak için elinden geleni yapacaktır. Bunun için öldürmesi gereken hayvanlar varsa, *doğanın dengesini* düşünerek bundan feragat edemez.

İki kişinin arasındaki hukuku ise çok basit kurallarla belirlemek mümkün: *Sana yapılmasını istemediğini başkasına yapma* veya *nasıl istiyorsa öyle davran* gibi bir iki *kural* vasıtasıyla ilişkini düzenleyebilirsin. Ancak üç kişi olduğunda ortaya sistematik, insanların hangisinin daha değerli olduğu, kimin sözünün geçmesi gerektiği, hangisinin *yaşama biçiminin* daha muteber olduğu gibi bir mesele ortaya çıkıyor.

2

Bir susmam lazım ama ne kadar zor biliyor musun?

Bana susarak anlaşılmaktan bahsetti. Konuşmak, bilhassa üzerinde konuşulamayan, konuşulmaması gereken konularda konuşmak bir kabalık göstergesi. Sofraya çatal ve bıçak koyan biz barbarların çubukla yemenin hikmetini anlaması zor bir konu tabii, bunun gibi gevezelerin, her konuyu *lafa malzeme edenlerin* susmayı anlamasını da beklememek lazım.

Üzerinde susularak anlaşılabilecek konularda konuşmamalı.

3

Zazen'le meşgul oldukça, gitmek veya gitmemek, kazanmak veya kaybetmek, çalışmak veya çalışmamak anlamını kaybetmeye başladı. yeni anlam da ufukta görünmüyor, sonunda bir tekke inşa edip, üstadı olacağım sanırım.

2018 Aralık'ta yazmışım bunu. Tekke hala yok ortada.

4

If we don't already know the interpretation, how can we interpret a sign?

Bir simgenin *anlamını* zaten bilmiyorsak, ondan nasıl bir anlam çıkarabiliriz?

Daha önce görmediğim bir trafik levhası gördüğümde, oradaki figürleri bir şeylere benzetmeye çalışırım ama diyelim ki *girilmez* işareti gibi, ortasında beyaz çizgi bulunan bir yuvarlak tabelayla karşılaştım. Ortada duran yeşil bir karenin içinde beyaz bir üçgen var diyelim.

Bunun anlamını nasıl bilebiliriz?

Beyaz üçgenin çadır olduğunu düşünürüm, yeşil de kamp alanı. Mesela bu bir yorumdur ama ortada kamp yapacak bir yer yoksa, diyelim bunu bir köprü'nün girişinde gördüm, o halde nasıl yorumlayabilirim?

Semboller onları zaten biliyorsak veya unsurlarını *basit* şekillerde daha önceki sembollerle yorumlayabiliyorsak anlam kazanır. Hume'un söylediği gibi. Ortada duran siyah düz bir tabelanın ne dediğini anlamak mümkün mü?

5

Her şeyi *doğal* olduğu gibi *yapay zekanın* da *doğal* olmalı. İnsanda ortaya çıkan *yapay zeka*.

Mantık bu. İnsanın *doğal zekası* mantık değil, hızlı düşünmek gerektiğinde bir hayvandan farksız. Doğal yapay zeka insanın kendini eğitmesi neticesi yavaş yavaş ortaya çıkan, sözün ve düşüncenin devamlı damıtılmasıyla elde edilen bir *usare*.

6

Nasıl devrim yapacak kadar umutlu olabiliyorsunuz?

Cioran'ın *Tarih ve Ütopya* kitabını okudum. Ütopyaların genel olarak *şeytani* olduğunu söylediğini bir bölümü var, *dünyayı mükemmelen düzeltme işi* İblis'in insanları ayartmak için kullandığı bir kompo diyor.

Bu kadar *Hristiyanca* konuşamam, bu açıdan bakıldığında İslam'ın temelindeki *ütopyanın* ve sonrasında bu ütopya'yı bir ölçüde gerçekleştirmesinin de *şeytani* olduğunu söylemek icap eder. Cioran'ın böyle bir derdi yok, onun derdi *göklerin melekutu* ve ötelerdeki bir kurtuluşu tercih etmesi makul ve yine de dünyayı, sadece dünyanın mensupları kurtarabilir.

Bununla beraber ilerideki bir *cennet* hayali beni dünyadan uzaklaştırıyor. Derdim dünyanın iyileştirilmesi ve *ötelerin hayali* de bunun için araç. Ertelenmiş kavgalar için insanlara verilmiş sus payı.

7

İyilik için iyilik yapmaya hevesli bir insan dışında kim iyi olabilir? İçindeki kötülüklerin farkına varmış ama bu kötülükleri beslemeye devam eden birinin iyi olması mümkün mü?

İyiliğin en az iki anlamı var: İnsanın kendi içinde *iyi* olarak bildiğini yapması *iyilik* ama bu iyilik her zaman başkalarının iyiliğine denk gelmez. Bazı zamanlar bilakis, insanın kendi için iyi olan toplumun geneli için kötüdür.

Yine de bu iki *iyilik* arasında kalınca insan neyi seçmeli? Bunun basit cevabı *vicdanına sor* olabilir herhalde. Hangi iyilik daha iyi, hangi iyilik ileride kötülüğe dönüşmez, hangi iyilik daha safiyane?

Ancak belki de bunun kararını böyle rasyonel rasyonel vermek yerine *duygularına sor* demek lazım: Ne hissediyorsun bu konuda? Aklının çözemediğini kalbin çözer.

Kalbin çözdüğü kötülüğe kapı aralayabilir. Beklemediğimiz gibi gidebilir. Umut ederiz ve gemi batar. Dünyayı kurtarmaya çıkarız ve yangın yerine döner.

Bu durumlarda da kalbi dinlemek gerekir mi?

Belki de sevgili dostum, sonunda kötülüğe çıkıp çıkmadığının bir önemi yoktur, belki mesele senin kalbinde ne olduğudur. Tabii ki en sonunda bütün iyilikler kötülüğe hizmet edecek, tabii ki gemi batacak ve tuz ıslanacak ama senin hesabın iyilik isteyip istemediğinden olacak.

8

İhsan Eliaçık'ın bir videosunu seyrettim: Hz. Peygamber'in cenazesini 17 kişinin kaldırdığını söylüyor. Dramatik bir durum olduğu doğru. Ancak adiger bir kaynak bu iddianın doğru olmadığını, hilafet meselesi Hz. Peygamber'in vefat ettiği pazartesi günü çözüldükten sonra salı veya çarşamba defnedildiğini, sahabenin de grup grup gelip vefat ettiği yerde cenaze namazı kıldığını söylüyor.

Eliaçık'tan beklenen basit bir suistimal vak'ası. Şia'nın propagandasını doğrudan yapmayıp, böyle el altından onun kaynaklarını *tek gerçek* kabul eden hikayeler anlatarak hizmet etmeye çalışıyor. Şaşırdım mı, şaşırmadım.

9

Mustafa Öztürk'ün namazların rekat sayısının ve vakit sayılarının artışına dair söylediklerinden, mesela, bugün için nasıl bir *fetva* çıkar?

Hız. Peygamber *şâri* idi, yani şeriatın kurallarını belirleyebilirdi. 3 vakit olan namazı 5 vakte çıkarabilir, namaz rekatlarını artırabilirdi. Ondan sonra bunu yapma imkanı kalmamıştır, yani birisi çıkıp 5 vakti 3 vakte tekrar indiremez, 7'ye çıkaramaz. Bunlarda tartışılacak bir durum da yok.

Tarihselcilik bana acayip bir *çığlık* gibi geliyor. Bir yandan *yaşayan sünnet* diyor, doğru, yaşayan bir sünnet var ancak bu sünnetin yaşamasının sebebi mesela Kur'an-ı Kerim'in ve hadislerin mutlak hükümler vermesi. *Gelenek* sırf *gelenek olsun diye* yaşamıyor, ona *Allah'tan gelen hüküm* olarak baktığımız

için yaşıyor... Ancak bunun yanında söylediği meseleler, zamanın değişmesi, insanların artık fikhın kabuğuna bakıp, içerik ve ihlasa önem vermeyişi, göstermelik din anlayışlarının kimseye derman olmaması gibi durumlar da doğru.

10

Ayımın yengeç olmasını seviyorum. (2019-09-20 00:45)

11

Tamircisi bulunmaya arızalarımın kimlerin elinde önemsizleştiğini görebilecek miyim? Arızalar yerinde kalsın, tamir edemiyoruz, dünyanın verdiği bir yük o bana ama yanımda olursan belki o arızaların önemi kalmaz.